

अनुसुची - २

(दफा ४ तथा अनुसुची - १ को भाग - १ सँग सम्बन्धित)

दुर्गाथली गाउँपालिका

दुर्गाथली राजपत्र

दुर्गाथली गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयबाट प्रकाशित

खण्ड ख

संख्या ०१

मिति २०८२।०२।०९

भाग - १
दुर्गाथली गाउँपालिका

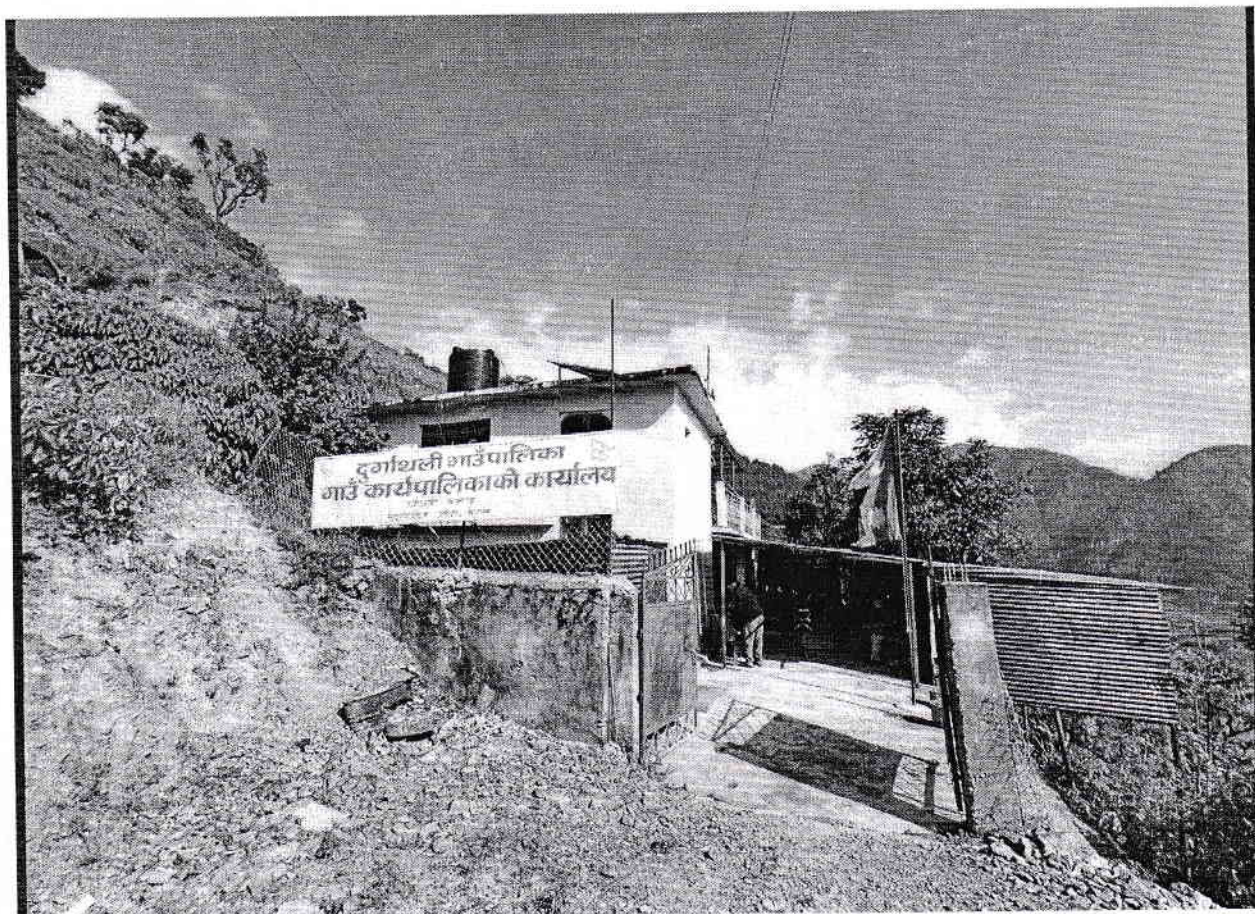
लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति विस्तृत कार्य योजना, २०८२

ggsan.lesky

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति

विस्तृत कार्य योजना, २०८२

दुर्गाथली गाउँपालिका, बझाङ
सुदूरपश्चिम प्रदेश

[Handwritten Signature]

दिल बहादुर थापा
गा.पा. अध्यक्ष

विषय-सुची

१. पृष्ठभूमि:	3
५१.१. अन्तराष्ट्रिय प्रावधान:	3
१.२. राष्ट्रिय प्रावधान:	3
२. कार्य योजनाको आवश्यकता:	4
३. कार्य योजनाको उद्देश्य:	4
४. कार्य योजनाको विधि र प्रकृया :	5
५.सरोकारवालाको नस्काङ्कन:	5
५.१. सरोकारवालाको नामावली र मुख्य भुमिका	5
५.२. लैससासको क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्था :	7
६. स्थानिय सरकारको बजेट विनियोजनको अवस्था:	8
६.१. आ.ब. २०८०/ ८१ को बजेट मध्ये महिला तथा बालबालिका शाखा र लैससासको लागि विनियोजित गरिएको बजेट:	8
६.२. आ.ब. २०८०/ ८१मा वडाले महिला तथा लक्षित वर्गको लागि विनियोजित रकम तथा प्रतिशत:	8
७. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण रणनीति, २०८० को विस्तृत कार्य योजना :	8
८. लैससास कार्यान्वयन विस्तृत कार्य योजना र वार्षिक योजनाको सम्बन्ध:	27
९. विस्तृत कार्ययोजना अनुगमन संयन्त्र तथा प्रतिक्रिया:	27
१०. निष्कर्ष:	27

Signature

दिल बहादुर थापा
सा.पा.अध्यक्ष

१. पृष्ठभूमि:

५१. १. अन्तराष्ट्रिय प्रावधान:

संयुक्त राष्ट्रसंघमा सन् १९४६ मा स्थापना भएको महिलाको स्थितिसम्बन्धी आयोग (Commission on the Status of Women) ले विश्वव्यापीरूपमा महिलाको स्थिति अध्ययन गर्ने निर्णय गर्‍यो। जसका लागि विश्व महिला सम्मेलन आयोजना गर्ने नीतिअनुसार पहिलो विश्व महिला सम्मेलन मेक्सिकोमा सन् १९७५ मा सम्पन्न भयो। सम्मेलनले सहभागी प्रत्येक राष्ट्रले नारी विकास कार्य-योजना संचालन गर्न आ-आफ्नो देशको आवश्यकता र मागका आधारमा राष्ट्रिय कार्ययोजना तर्जुमा गरी योजनावद्धरूपमा सरकारी तथा गैरसरकारी क्षेत्रबाट कार्यक्रम सञ्चालन गर्नुपर्ने निर्णय गरेको थियो। क्रमैसंग कोपनहेगनमा सन् १९८०मा दोस्रो विश्व महिला सम्मेलनले महिला सञ्जालको आवश्यकता महसुस गर्‍यो भने नैरोबिमा सन् १९८५ सम्पन्न भएको तेस्रो विश्व महिला सम्मेलनले महिलालाई विकासको मूलधारमा समावेश गर्ने निर्णय गर्‍यो। सन् १९९५ मा बेजिङमा सम्पन्न भएको चौथो महिला सम्मेलनले विश्वमा भईरहेको महिला आन्दोलनलाई सम्मेलनले निकै ठूलो सहयोग गर्‍यो। जुन सम्मेलनमा सहभागी नेपालसहित १९८ देशले महिलालाई निर्णायक तहमा उपस्थिति गराउने र हिंसामुक्त समाज निर्माण गर्ने लगायतका मुद्दामा प्रतिवद्धता जनाएका थिए।

महिला विरुद्धका सबै प्रकारका भेदभाव उन्मूलन गर्ने महासन्धी (Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women) CEDAW, १९७९ मा संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभाबाट पारित भएपनि सन् १९८१ देखि कार्यान्वयन गरिएको छ यो महासन्धीले पक्ष राष्ट्रलाई जुनसुकै क्षेत्रमा महिला प्रतिको भेदभाव हटाउन र महिलालाई पुरुषसंगै समानताका आधारमा आफ्नो मानवीय अधिकार तथा नैसर्गिक स्वतन्त्रताको उपयोग गर्ने प्रत्याभूति दिन उपयुक्त कदम चाल्न दवाव दिएको छ।

संयुक्त राष्ट्रसंघले सन् १९९४ मा जनसंख्या विकास सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय सम्मेलनको आयोजना गरी जनसङ्ख्या, विकास र प्रजनन स्वास्थ्यसंग सम्बन्धित मुद्दाहरूमा अन्तराष्ट्रिय सहमति गरेको थियो। जसको उद्देश्य प्रजनन स्वास्थ्य र अधिकारको प्रवर्धन, महिला समानता र सशक्तीकरण, जनसंख्या विकास र दिगो विकासबीचको सन्तुलन, बाल अधिकारको संरक्षण र प्रवासि जनसंख्याका मुद्दा रहेका छन्। यो सम्मेलनले जनसंख्या सम्बन्धि नितीमा ठूलो प्रभाव पार्दै विश्वभर लैङ्गिक समानता, महिला सशक्तीकरण र स्वास्थ्य सेवामा सुधार ल्याउन योगदान पुर्याएको छ।

सन् २०१५ को सेप्टेम्बरमा संयुक्त राष्ट्रसंघीय सम्मेलनमार्फत अनुमोदन गरेको दिगो विकासको एजेण्डा सन् २०१६ को जनवरीदेखि औपचारिक रूपमा लागु भएको छ। दिगो विकास एजेण्डाको १७ लक्ष्यमार्फत सन् २०३० सम्ममा गरिबी अन्त्य गर्ने, पृथ्वीको संरक्षण गर्ने र सबैको समृद्धि सुनिश्चित गर्ने लगायतका प्रतिबद्धता जाहेर गरिएको छ। "कसैलाई पनि नछोड्ने" ध्येय लिएको दिगो विकासको लक्ष १ - शून्य गरिबी, लक्ष २ - भोकमरीको अन्त्य, लक्ष ५ - लैङ्गिक समानता हासिल गर्ने र सबै महिला तथा किशोरीहरूको सशक्तीकरण गर्ने, लक्ष ८ - र्मवादित काम तथा आर्थिक बृद्धि र लक्ष १० ले असमानताको न्यूनीकरणसंग संबन्धित छन्।

यी बाहेक संयुक्त राष्ट्रसंघले मानव अधिकार सम्बन्धि घोषणा पत्र १९४८, बालअधिकारको घोषणा पत्र १९५९ जातीय भेदभाव उन्मूलन गर्ने सम्बन्धि अन्तराष्ट्रिय महासन्धि १९६५। साथै अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार सम्बन्धि महासन्धि २००६, समान कामका लागि समान पारिश्रमिक सम्बन्धी महासन्धि १९५१ (आईएलओ महासन्धि १००) र रोजगार तथा व्यवसायमा हुने विभेद सम्बन्धी महासन्धि १९५८ (आईएलओ महासन्धि १११), अन्तराष्ट्रिय श्रम सम्मेलनबाट जारी हिंसा र दुर्व्यवहार सम्बन्धी महासन्धि, २०१९ (सि १९०) को व्यवस्था समेतलाई आत्मसात गर्दै लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण प्रति प्रतिबद्धता जाहेर गरेको छ।

१. २. राष्ट्रिय प्रावधान:

नेपालको संविधान २०७२ ले समानुपातिक समावेशी र सहभागितामूलक सिद्धान्त अनुरूप विभेदरहित, समृद्ध र न्यायपूर्ण समाजको निर्माण गर्ने आधार तयार गरेको छ। मौलिक हक अन्तर्गत प्रत्येक व्यक्तिलाई सम्मानपूर्वक बाँच्न पाउने हकको प्रत्याभूत गरेको छ भने समानताको हक बमोजिम सबै नागरिक कानूनको दृष्टिकोण समान हुनेछन्, कसैलाई पनि कानूनको समान संरक्षणबाट वंचित गरिने छैन, राज्यले नागरिकहरूका बीच धर्म, वर्ण, जात, जाति, लिङ्ग, आर्थिक अवस्था, भाषा, क्षेत्र, वैचारिक आस्था वा यस्ता अन्य कुनै आधारमा भेदभाव गरिने छैन, समान कामका लागि लैङ्गिक आधारमा पारिश्रमिक तथा सामाजिक सुरक्षामा कुनै भेदभाव गरिने छैन र पौत्रिक सम्पत्तिमा सबै सन्तानको समान हक हुनेछ, कुनै पनि व्यक्तिलाई निजको उत्पत्ति, जात, जाती, समुदाय, पेशा व्यवसाय वा शारीरिक अवस्थाको कुनै पनि निजी तथा सार्वजनिक स्थानमा, कार्यस्थलमा कुनै प्रकारको छुवाछुत वा भेदभाव गर्न पाइने छैन, प्रत्येक

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजना,

२०८० संविधान बहादुर थापा
गा. पा. अध्यक्ष

महिलालाई सुरक्षित मातृत्व र प्रजनन स्वास्थ्य सम्बन्धित हक हुनेछ र प्रत्येक महिलालाई लैङ्गिक भेदभाव विना समान वंशीय हक हुनेछ भनी उल्लेख गरेको छ ।

स्थानिय सरकार संचालन ऐन २०७४ ले स्थानिय सरकारको काम कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत आर्थिक, सामाजिक, सांस्कृतिक, वातावरणीय प्रविधि र पूर्वाधारजन्य विकासका लागि आवश्यक आयोजना,परियोजना तर्जुमा र कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने, जेष्ठ नागरिक,अपाङ्गता भएका व्यक्ति र अशक्तहरूको व्यवस्थापन गर्ने, लक्षित समूह सम्बन्धि स्थानीय योजना,कार्यक्रम स्रोत परिचालन र व्यवस्थापन गर्ने जिम्मा दिएको छ साथै योजना तर्जुमा गर्दा लैङ्गिक तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई ध्यानमा राख्नुपर्नेछ भने वडा समितिको काम कर्तव्य अन्तर्गत आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछि परेका महिला, बालबालिका, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति,जेष्ठ नागरिक ,अल्पसंख्यक , सीमान्तकृत समुदायको अभिलेख राखि सामाजिक र आर्थिक उत्थान सम्बन्धी काम गर्ने । समाजमा व्याप्त कुरुती, कुप्रथा र अन्धविश्वास अन्त्य गराउने रहेका छन् ।

राष्ट्रिय लैङ्गिक समानता नीति, २०७७ र नीति कार्यान्वयन कार्य योजना को कार्यान्वयन सँगै लैङ्गिक समानताको क्षेत्रमा प्राप्त उपलब्धीलाई संस्थागत गर्दै सारभूत लैङ्गिक समानताको स्थापनार्थ राज्यका तीनवटै तहमा लैङ्गिक उत्तरदायी शासन पद्धतिलाई जोड दिदै आएको छ। सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय सरकारका नीति तथा कार्यक्रममा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट प्रणाली अवलम्बन गरिएको छ भने शुद्धपश्चिम प्रदेशले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीति ,२०८२ लाई कार्यान्वयनमा ल्याई सकेको छ ।

आम नागरिकले आफ्नो जीवनमा अनुभूत गर्न सक्ने विकास र सुशासन हासिल गर्ने उद्देश्य सहित सोही योजना कार्यान्वयनमा आएको छ । साथै अर्थतन्त्रको संरचनागत रूपान्तरण मार्फत द्रुत विकास, सुशासन, सामाजिक न्याय र सम्बृद्धि हासिल गर्नु योजनाले अबलम्बन गरेको मुख्य रणनीति रहेको छ । सोही योजनाले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणलाई रूपान्तरणको प्रमुख क्षेत्रको रूपमा अवलम्बन गरेको छ । योजनाले लैङ्गिक विकास सूचकाङ्क हालको ०.८८५ बाट योजनाको अन्त सम्ममा ०.९६७, लैङ्गिक असमानता सूचकाङ्क ०.४९५ बाट ०.२२५ र रोजगारीमा महिला र पुरुषको सहभागिताको अनुपात १:१.७ बाट १:१.२ र महिलाको नाममा घर वा जग्गा वा घरजग्गा दर्ता गरेको परिवार प्रतिशत २३.८ बाट ३५.०, सामाजिक सशक्तिकरण सूचकाङ्क ०.५८ बाट ०.६५, हिंसा पीडित महिलाको प्रतिशत २३.४ बाट २०.०, सार्वजनिक सेवामा महिला प्रतिनिधित्व को प्रतिशत २९.५ बाट ५, श्रम शक्तिमा महिलाको श्रम सहभागिता दरको प्रतिशत २६.३ बाट ३५, सार्वजनिक सेवाका नीति निर्माण पदमा महिलाको सहभागिताको प्रतिशत १३.७ बाट २० जस्ता परिणाम लक्ष अवलम्बन गरेको छ । यी सबै लक्ष प्राप्तिको लागि विभिन्न रूपान्तरकारी रणनीति र कार्यक्रमको तर्जुमा गरेको छ ।

२. कार्य योजनाको आवश्यकता:

दिगो विकासका लक्ष्यको कार्यान्वयनको जिम्मेवारी प्रायजसो प्रादेशिक र स्थानीय सरकारमा पर्ने र विकासका लक्षको स्थानीयकरण गर्न र विकासको प्रतिफल बाडँफाँडमा "कसैलाई पनि पछि पारिने छैन" भन्ने सिद्धान्तमा आधारित र विकासको परिणाम समतामूलक बनाउन आवश्यक छ । यसको लागि पनि स्थानीय सरकारलाई लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजनाको आवश्यकता पर्दछ ।

लामो समयदेखि जाति,वर्ग, लिङ्गको आधारमा समाज विभाजित छ । नागरिक यस्ता विभिन्न विषयका कारण समान रूपले देशको विकासमा मूलप्रवाह हुन सकेको छैन । देशको हरेक तह र तप्कामा नागरिक माथि विभेद भई रहेको छ । पद,पहुँच र क्षमतावान व्यक्तिले समाजलाई आफ्नो अनुकूल बनाईरहेको हुन्छ । कानूनले नागरिकतालाई समान बनाए पनि समाजमा विभेद अझै कायम नै छ । समाजमा व्याप्त हिंसा, शोषण, दुर्व्यवहार र विभेदको अन्त गर्न दुर्गाथली गाउँपालिकाको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण रणनीति,२०८० कार्यान्वयनमा रहेको छ । रणनीतिले लिएको उद्देश्य, रणनीति र कार्यनीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नको लागि लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजनाको आवश्यकता रहेको छ । यसैगरी, लैङ्गिक समानता, समावेशी र न्यायपूर्ण समाज निर्माण गर्ने दिशामा राज्यले लिएको संकल्पलाई पुरा गरी लैङ्गिक उत्तरदायी शासन पद्धतिलाई स्थानीय तहसम्म संस्थागत गर्न लैङ्गिक सम्बेदनशील व्यवहारको विकास गरी लैङ्गिक मैत्री नीति योजना तथा कार्यक्रम बीच सामन्यजस्यता ल्याउनको लागि यस कार्य योजना आवश्यकता रहेको छ ।

३. कार्य योजनाको उद्देश्य:

- गाउँपालिकाको लैससास नीतिले लिएको लक्ष, उद्देश्य, नीति तथा कार्यनीतिलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरी समानता र समावेशीकरणलाई मूलप्रवाहीकरण र आन्तरीकीकरण गर्ने,
- लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण प्रति संघर्ष गर्ने, संघर्षबाट प्राप्त बजेटलाई कार्यान्वयन गर्ने,

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजना, २०८२

दिल बहादुर थापा
गा.पा.अध्यक्ष

- लैङ्गिक समानता र सामाजिक समावेशीकरण प्रति प्रदेशले लिएको प्रतिबद्धतालाई कार्यान्वयन गर्ने,
- स्थानीय तहमा लैङ्गिक उत्तरदायी शासन पद्धति कायम गर्ने ।

४. कार्य योजनाको विधि र प्रकृया :

४.१. दस्तावेज अध्ययन: लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सँग सम्बन्धित संघ तथा स्थानीय सरकारको नीति, रणनीति, रणनीतिक योजना, लैससास परीक्षण प्रतिवेदन, वार्षिक योजना, आवधिक योजना, नीति तथा कार्यक्रम जस्ता दस्तावेजको अध्ययन गरिएको थियो ।

४.२. परामर्श बैठक: कार्य योजना निर्माण गर्नु पूर्व दुर्गाथली गाउँपालिकामा योजनाको बारेमा जानकारी तथा छलफल गरियो। छलफलमा अध्यक्ष, निमित्त प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत, शिक्षा शाखा, योजना शाखा प्रमुख, सूचना शाखा, सामाजिक सुरक्षा शाखा, उध्यम विकास शाखा, सहकारी शाखा, लेखापाल, राजस्व प्रशासन, स्वास्थ्य शाखा, महिला तथा बालबालिका शाखा प्रमुख, जेसि सम्पर्क ब्यक्ति र केही विकास साझेदार संघ संस्थाका प्रतिनिधिको उपस्थितिमा लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण नीतिको कार्यान्वयनको अवस्थाको बारेमा जानकारी लिई त्यसको आधारमा आगामि ५ वर्षको लागि आवश्यक क्षेत्र र कार्यक्रमको बारेमा छलफल गरिएको थियो ।

४.३. कार्य योजना निर्माण : परामर्श बैठक पश्चात विस्तृत कार्य योजनाको प्रारम्भिक मस्यौदा तयार गरियो ।

४.४. प्रमाणीकरण कार्याशाला गोष्ठी: सामाजिक विकास मन्त्रीको ज्यूको आथित्य, राज्य मन्त्री, सहसचिव, उपसचिव र अन्य कार्यालय तथा योजना आयोगका कर्मचारी र गाउँपालिकाको अध्यक्ष, उपादक्ष तथा प्रमुख प्रशासकिय अधिकृतको उपस्थितिमा विस्तृत कार्य योजनाको प्रारम्भिक मस्यौदाको बारेमा छलफल गरि पृष्ठपोषण तथा योजना कार्यान्वयनको लागि प्रतिबद्धता लिई सोही अनुरूप विस्तृत कार्य योजनालाई अन्तिम रूप दिएको थियो ।

५. सरोकारवालाको नस्काङ्कन:

५.१. सरोकारवालाको नामावली र मुख्य भुमिका

मुख्य सरोकारवाला	लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण मूलप्रवाहीकरणको लागि सरोकारवालाको भुमिका
लैससास नीति कार्यान्वयन तथा अनुगमन समिति तथा वडा लैससास कार्यान्वयन समिति	● नगरपालिका र वडामा लैससास मूलप्रवाहीकरण गर्ने । ● वार्षिक, आवधिक योजनामा लैससासका योजना तर्जुमा तथा बजेट विनियोजन गर्ने र गराउन आवश्यक सहयोग तथा समन्वयन गर्ने । ● लैससास योजना कार्यान्वयन तथा अनुगमन गर्ने । ● सरोकारवाला निकट तथासाझेदार संघ संस्थासंग आवश्यक समन्वयन गर्ने ।
सामाजिक शाखा तथा महिला बालबालिका शाखा	● लैससास नीति कार्यान्वयन गर्न आवश्यक संयोजन गर्ने । ● वार्षिक नीति तथा कार्यक्रममा लैससासको लागि कार्यक्रम र बजेट विनियोजन गर्नको लागि प्रभावकारी संयोजन गर्ने । ● विषयगत शाखासंग समन्वयन गर्ने ।
विषयगत क्षेत्र तथा समिति	● विषयगत समितिका कार्यक्रम तर्जुमा गर्दा महिला तथा लक्षित वर्गलाई केन्द्रमा राखि कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने । ● योजना प्राथमिकीकरण गर्दा महिला तथा लक्षित वर्गको योजना प्राथमिकतामा परेको सुनिश्चित गर्ने ।
स्थानीय राजस्व परामर्श समिति	● राजस्वका स्रोत, क्षेत्र र दर र त्यसले महिला, पुरुष तथा अन्य लक्षित वर्गमा पार्ने प्रभाव तथा असरको अनुमान गर्ने । ● कर तथा अन्य राजस्वसंग सम्बन्धित नीति तथा कानुनले महिलका तथा लक्षित वर्गमा पार्ने प्रभावको बारेमा विश्लेषण गर्ने ।

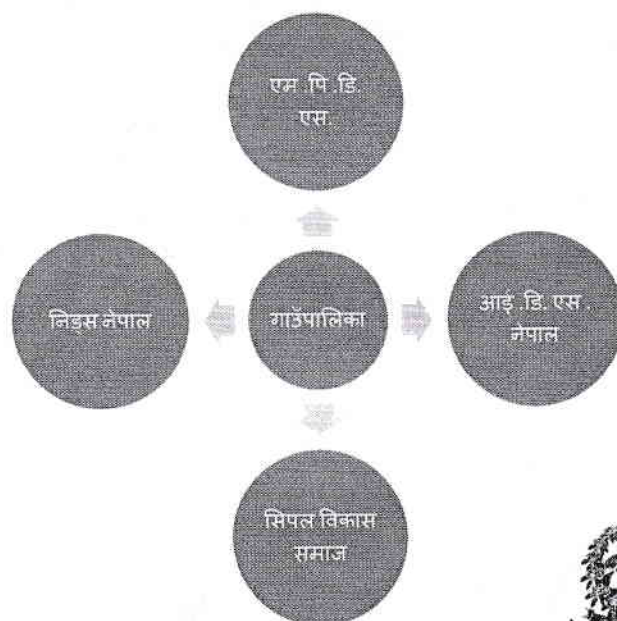
स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समिति	- आन्तरिक तथा बाह्य स्रोत बाट प्राप्त हुने रकमको महिला तथा पुरुषमा पार्ने लैङ्गिक भिन्नता प्रभावको मूल्याङ्कन गर्ने । - लैङ्गिक मूल्याङ्कनमा आधारित भई विषयगत क्षेत्रको बजेट र कूल बजेट निर्धारण गर्ने । - बजेट सिमाले महिला तथा अन्य लक्षित वर्गको जीविकोपार्जन ,आवाज सशक्तिकरण र विभेदजन्य नीति तथा सामाजिक अभ्यासहरूमा परिवर्तन गर्न गरेको प्रयासको लागि प्रयाप्त स्रोत समेटेको सुनिश्चित गर्ने ।
बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति	- लैङ्गिक खण्डित तथाङ्क संकलन तथा विश्लेषण गर्ने । - महिला तथा लक्षित वर्गको जीविकोपार्जन , आवाज सशक्तिकरण तथा विभेद जन्य नीति,अभ्यास जस्ता मानसिकता निर्मूल गर्ने कार्यक्रम तर्जुमा र बजेट विनियोजन गर्ने ।
वडा समिति	- वडा तहको लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण सम्बन्धि खण्डित तथाङ्क संकलन र व्यवस्थापन गर्ने । - वस्तिस्तरको योजना छनौट प्रकृत्यामा महिला तथा अन्य लक्षित वर्गको सहभागिताको सुनिश्चित गर्ने । - योजना तर्जुमा प्रकृत्यामा सामुदायिक संघ,संस्था, नागरिक समाज जस्ता समितिलाई सहभागि गराउने । - योजना तर्जुमा गर्दा महिला तथा अन्य लक्षित वर्गको व्यवहारीक तथा रणनीतिक आवश्यकता पुरा हुने योजना तर्जुमा गर्ने, कार्यन्वयन गर्ने र योजनाले पारेको प्रभावको बारेमा अध्ययन गर्ने ।
टोल विकास संस्था	- टोलमा संचालन हुने विकास निर्माणका योजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयनमा महिला तथा लक्षित वर्गको सहभागिता सुनिश्चित गर्ने । - टोलामा बसोबास गर्ने गरिव, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा बेरोजगार व्यक्तिको तथाङ्क सङ्कलन गर्न सहयोग गर्ने । - टोलमा गठन हुने समितिहरूमा महिलालाई निर्णायक भूमिकामा नियुक्ति गर्न सहयोग गर्ने । - टोलमा लैससासका कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने सहयोग गर्ने ।
जिल्ला प्रहरी कार्यालय	लैङ्गिक हिंसा तथा दुर्व्यवहारबाट पीडितको उद्धार मनोविमर्श आवासीय अस्थायी संरक्षण तथा पुर्नस्थापना तथा सुरक्षा र दोषि उपर कारवाही गर्ने ।
न्यायीक समिति	- नगरपालिका तहमा आएका अधिकार भित्रका सवालमा निर्णय गर्ने । - सबै वडा तहमा मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गर्ने ।
लैससासको क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्था	- नगरपालिकाको लैससास नीति, विस्तृत कार्य योजना र वार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने सहयोग गर्ने । - नगरपालिकालाई लैससास मूलप्रवाहीकरण गर्न आवश्यक सहयोग गर्ने। - नगरपालिकाको जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई लैससासमा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने सहयोग गर्ने । - नगरपालिकाको भौतिक तथा सामाजिक संरचनालाई लैससास मैत्रि बनाउन सहयोग गर्ने ।
नागरिक समाज	महिला तथा लक्षित वर्गका लागि सामाजिक परिचालन क्रियाकलापमा सहयोग गर्ने ।

दिल बहादुर थापा
गा.पा.अध्यक्ष

	सामाजिक विभेद तथा कुरिति बिरुद्ध अभियान संचालन गर्ने , जनचेतना बढाउने कार्य संचालन गर्ने ।
एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र	- हिंसा पिडित व्यक्तिलाई स्वास्थ्य उपचार, मनोसामाजिक परामर्श सेवा, सुरक्षा, कानुनी सेवा उपलब्ध गराउने । - हिंसा पिडित व्यक्तिलाई समाज र परिवारमा पुनर्स्थापना गराउन सहयोग गर्ने । - हिंसा पिडित व्यक्तिको आर्थिक विकासको लागि सम्बन्धित निकायसंग समन्वय गर्ने ।
वडा स्तरिय मेलमिलाप केन्द्र	वडा स्तरमा हुने विवादको समाधान तथा समाधान हुन नसक्ने मुद्दालाई न्यायिक समिति तथा अन्य निकायमा सिफारिस गर्ने ।
विपद व्यवस्थापन समिति	- विपद व्यवस्थापन समितिलाई समावेशी बनाउने । - विपदसंग सम्बन्धित बिभिन्न नीति, कार्यविधि, मापदण्डलाई लैससास मैत्री बनाउने । - विपद व्यवस्थापन पूर्व तयारी , प्रतिकार्य योजना लैससास उत्तरदायी बनाउने ।
रोजगार केन्द्र	- रोजगार केन्द्रले बेरोजगारको तथा श्रमीकको तथ्याङ्क संकलन गर्दा खण्डित रूपमा संकलन गर्ने । - महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति श्रमिकको हकमा कार्यक्रम तर्जुमा गरि कार्यान्वयन गर्ने । - रोजगारीले महिला तथा लक्षित वर्गमा पारेको प्रभावको बारेमा असरको बारेमा अध्ययन गर्ने । - सामाजिक सुरक्षामा महिला तथा लक्षित वर्गलाई समावेश गराउन सहयोग गर्ने ।

५.२. लैससासको क्षेत्रमा कार्यरत संघ संस्था :

(Signature)
दिल बहादुर थापा
गा.पा. अध्यक्ष

६. स्थानिय सरकारको बजेट विनियोजनको अवस्था:

६. १. आ.ब. २०८०/८१ को बजेट मध्ये महिला तथा बालबालिका शाखा र लैससासको लागि विनियोजित गरिएको बजेट:

आ.व.	जम्मा रकम रु	महिला तथा बालबालिका शाखा		लैससास	
		रकम रु	प्रतिशत	रकम रु	प्रतिशत
२०८०/८१	३६,४५,७९,११८।००	५,००,०००।००	०.१३%	८,५०,०००।००	०.३७%

६. २. आ.ब. २०८०/८१मा वडाले महिला तथा लक्षित वर्गको लागि विनियोजित रकम तथा प्रतिशत:

वडा नम्बर	वडाको जम्मा बजेट	कार्यक्रम	लैससासको लागि विनियोजित रकम	लैससासको लागि विनियोजित जम्मा रकम	प्रतिशत
१	२० लाख	-----	०	०	०
२	२१ लाख ५० हजार	-----	०	०	०
३	१९ लाख ९० हजार	-----	०	०	०
४	२० लाख	विपन्न आवास कार्यक्रम	१ लाख	१ लाख	५ %
५	२० लाख	-----	०	०	०
६	२० लाख	-----	०	०	०
७	२० लाख	-----	०	०	०

७. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण रणनीति, २०८० को विस्तृत कार्य योजना :

क्र. स.	स्थानीय कार्यक्रम/क्रियाकलाप	लक्षित वर्ग	जिम्मावारी	साझेदार संस्था		समय सिमा	बजेट	प्रगति सूचक
				संघीय/प्रादेशिक/स्थानीय सरकार	विकास साझेदार तथा सरोकारवाला	(आ.व. ०८१/०८२-२०८६/८७) वर्ष: १-५		
लैससास नितिको उद्देश्य १: यस दुर्गाथली गाउँपालिकामा पछाडी पारिएका वर्ग तथा सिमान्तकृत वर्ग (महिला, दलित, जनजाति, अल्पसंख्यक) तथा समुदायको क्षमता अभिवृद्धि गरि सशक्तीकरणको माध्यमबाट सम्पत्तिको अधिकारमा समान पहुँच र नियन्त्रणमा सुनिश्चित गर्ने।								
१	समाजमा व्याप्त विभेद, कुरति र अन्धविश्वास न्यूनीकरण गर्नको लागि किशोर किशोरीहरूको	किशोर ,किशोरी	वडा कार्यालय			१-निरन्तर	आन्तरिक	क्षमता विकास

	सशक्तिकरणका लागि रुपान्तरण कक्षा, संजाल निर्माण र क्षमता अभिवृद्धि गरि परिचालित गर्ने र उनिहरू मार्फत अभियान संचालन गर्ने।संचालन गर्ने।							
२	महिला, दलित, बालबालिका आपाङ्गता भएका व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक तथा अन्य लक्षित वर्गकोलागि नेतृत्व विकासका लागि तालिम, गोष्ठी तथा भ्रमण कार्यक्रम संचालन गर्ने।	महिला, दलित, आपाङ्गता भएका व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक तथा अन्य लक्षित वर्ग	गाउँपालिका			१-निरन्तर	बाह्य	क्षमता विकास
३	समान कामको लागि समान ज्यालाको सुनिश्चितताको लागि निर्माण कार्य गर्ने गराउने (ठेकदार, उपभोक्ता समिति आदि)सबैलाई अभिमूखीकरण गरी जानकारी गराउने र पालना नगरेमा जरिवानाको व्यवस्था गर्ने।	ठेकदार, उपभोक्ता समिति	गाउँपालिका		टोल विकास संस्था	२- निरन्तर	आन्तरिक	काममा हुने विभेदको अन्त
४	संचार माध्यमबाट नियमित रूपमा समानता, मर्यादित व्यवहारसंग संबन्धित कार्यक्रम संचालन गर्न लगाउने साथै संचार माध्यमले प्रसार गर्ने भाषा शब्द महिला तथा किशोरी मैत्री बनाउनको लागि सहजिकरण गर्ने।	स्थानिय संचार माध्यम	गाउँपालिका	सञ्चार तथा स्थानीय सूचना प्रविधिसंचार माध्यम मंत्रालय		२- निरन्तर	आन्तरिक	मर्यादित व्यवहार र जनचेतना वृद्धि
५	छाउपडि मुक्त वडा धोषणा गर्नको लागि सबै सरोकारवालासंग बैठक राख्ने, सयुक्त रूपमा जनचेतना बढाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने र छाउगोठमा बस्ने वा बस्न बाध्य पार्नेलाई दण्ड र छाउ गोठमा नबस्नेलाई पुरस्कारको धोषणा जस्ता कार्यक्रम गरी अन्तमा छाउपडि मुक्त वडा धोषणा गर्ने।	महिला	वडा कार्यालय		लैससास समिति	२- निरन्तर	आन्तरिक	मर्यादित महिनावारी

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समताको लागि कार्य योजना, २०८२

चौधारी, बन्नाई
सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल

दिल बहादुर थापा
गा.पा.अध्यक्ष

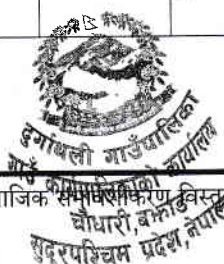
६	एकल महिलामा बालबालिकामा हुने विभेद, महिला हिंसा , छाउपडि प्रथा छुवाछुत, बाल बिवाह, बालश्रम जस्ता बिषयमा बहस, पैरवी तथा जनचेतना बढाउने कार्यक्रम संचालन गर्ने र यस्ता कार्य गर्ने लाई जरिवानाको व्यवस्था गर्ने ।	एकल महिला, एकल पुरुष, ब बालबालिका, हिंसा पिडित ब्यक्ति	वडा कार्यालय		लैससास समिति	२- निरन्तर	आन्तरिक	जनचेतना वृद्धि
७	लैङ्गिकताको आधारमा हुने हिंसा र भेदभाव न्यूनीकरणको लागि गर्न " किशोर तथा पुरुषको अर्थपूर्ण सहभागिता " (Men Engagment) र अन्तर पुस्ता संवाद जस्ता कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	किशोर तथा पुरुष	वडा कार्यालय	महिला बालबालिका तथा जेष्ठनागरिक मंत्रालय	शसक्त महिला संवृद्ध नेपाला	२- निरन्तर	बाह्य	पुरुष वर्ग विषय प्रति संवेदनशील
८	उपभोक्ता समिति , टोल सुधार संस्था, विभिन्न संजाल र समितिमा महिला, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई अध्यक्ष वा संयोजक बनाउने ।	उपभोक्ता समिति , टोल सुधार संस्था, विभिन्न संजाल र समिति	गाउँपालिका			१- निरन्तर	आन्तरिक	निर्णय गर्ने स्थानमा पहुँच
९	गाउँपालिका भित्रका हरेक समिति , उप-समितिमा र कार्यदलमा महिलाको कम्तिमा ३३ प्रतिशत र समावेशी बनाउनको लागि समिति उप- समितिलाई पूर्णगठन वा परिमार्जन गर्ने । उक्त समिति र उप-समितिहरुको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	समिति , उप-समितिमा र कार्यदल	गाउँपालिका			१- निरन्तर	आन्तरिक	समावेशी समिति
१०	महिला, अपाङ्गता भएका ब्यक्ति तथा लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, दलित उध्यमीद्वारा उत्पादित वस्तुको संकलन, भण्डारण तथा बिक्रि बितरण गर्नको लागि बिक्रि केन्द्रको स्थापना गर्ने ।	उध्योगि महिला तथा लक्षित वर्गका ब्यक्ति	गाउँपालिका		कृषि शाखा	२- निरन्तर	बाह्य	उत्पादित वस्तुको बजारीकरण
११	महिला, अपाङ्गता भएका ब्यक्ति तथा लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, दलितसमुदाय लाई व्यापार-व्यवसाय एवं उद्योग संचालन दर्ता गर्न आवश्यक	उध्योगि महिला तथा लक्षित वर्गका ब्यक्ति	गाउँपालिका	श्रम तथा रोजगार सेवा केन्द्र कार्यालय- घनगढी	२- निरन्तर	आन्तरिक	लैससास मैत्री सेवा सुविधा	

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समताको विकास गर्ने कार्य योजना, २०८२

10
दिल बहादुर थापा
शा.पा.अध्यक्ष

	जानकारी तथा सूचना प्रदान गर्ने एवं अनुदान, छुट सुविधा प्राप्त गर्न समन्वय र सहजीकरण गरिने ।							
१२	महिला उद्यमशीलताको बिषयमा जानकारी र आवश्यक प्राविधिक सहयोग उपलब्ध गराउन " महिला उद्यमशीलता सहजीकरण केन्द्र " स्थापना गरी सञ्चालन गर्ने ।	उध्योगि महिला	गाउँपालिका	श्रम तथा स्थानीय रोजगार उद्यमी कार्यालय- धनगढी	२- निरन्तर	बाह्य आन्तरिक	सहजीकरण केन्द्र स्थापना	
१३	महिला, अपाङ्गता भएका ब्यक्ति तथा लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको नाममा धनसम्पत्ति, उध्योग, व्यवसाय कल ,कारखाना दर्ता गर्दा लाग्ने दर्ता शुल्क, ऋण, बीमामा छुट ,सुबिधा तथा सहुलियत दिने तथा प्रकृया सरलिकृत गर्ने ।	महिला तथा अन्य लक्षित वर्ग	गाउँपालिका		१- निरन्तर	आन्तरिक	लक्षित वर्गको सरल पहुँच	
१४	महिला, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिले उत्पादन गरेका सामाग्री बिक्री वितरणको लागि समय समयमा औधोगिक मेलाको आयोजना गर्ने ।	महिला तथा लक्षित ब्रका श्रमिक	वडा कार्यालय	उध्योग, पर्यटन वन तथा वातावरण मंत्रालय- शुदूरपश्चिम	२- निरन्तर	आन्तरिक	उत्पादित वस्तुको बजारीकरण	
१५	दक्ष जनशक्तिको विकास गर्दा महिला, अपाङ्गता, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, गरिव, दलितहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी समावेस गर्ने।	महिला, अपाङ्गता, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, गरिव, दलित	गाउँपालिका	श्रम तथा रोजगार कार्यालय- धनगढी	२- निरन्तर	बाह्य	लक्षित वर्गको क्षमता विकास	
१६	महिला तथा लक्षित वर्गको सशक्तिकरणका लागि आर्थिक, प्राविधिक र व्यवसायिक सहयोग गर्ने संघ संस्थासंग समन्वयन र सहकार्य गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका	प्राविधिक शिक्षा तथा रोजगार व्यवसायिक कार्यालय- धनगढी (CTVT)	२- निरन्तर	आन्तरिक	आर्थिक सशक्तीकरण	

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समन्वयन विस्तृत कार्य योजना, २०८२

दिल बहादुर थापा
गा.पा अध्यक्ष

१७	विपद् जोखिम न्यूनीकरण संग सम्बन्धित खोज, उद्धार तथा प्रतिकार्यमा महिलाहरूलाई सहभागि गराउने ।	महिला	वडा कार्यालय	स्थानिय विपद् व्यवस्थापन-प्रदेश	स्थानिय विपद् व्यवस्थापन समिति	२- निरन्तर	आन्तरिक	समावेशि खोज तथा उद्धार समुह
१८	सार्वजनिक निजी साझेदारीमा सञ्चालन गरिने परियोजनामा महिला केन्द्रित लगानीलाई बिशेष सहूलियत साथ समावेश गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका	आर्थिक मामिला तथा योजना मन्त्रालय	योजना शाखा	२ निरन्तर	आन्तरिक	महिला केन्द्रित लगानी वृद्धि
१९	व्यावसायिक सुरक्षा र स्वास्थ्य, समान काम को लागि समान ज्याला र गैर भेदभाव कार्यस्थलमा हिंसा र दुर्व्यवहारको रोकथाम र श्रम बिबाध समाधान जस्ता महिला श्रमिकका हकका बिषयमा सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने	महिला तथा लक्षित वर्गको	गाउँपालिका	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	रोजगार सेवा केन्द्र	३ निरन्तर	बाह्य	क्षमता विकास
२०	व्यावसायिक कृषि, बजार व्यवस्थापन तथा कृषिमा आधारित उद्घ सन्बन्धित कार्यक्रम सञ्चालन गरी महिलाको आर्थिक क्रियाकलापमा वृद्धि गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका	श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय	रोजगार सेवा केन्द्र	२-निरन्तर	आन्तरिक	आर्थिक सशक्तीकरण

लैससास नितिको उद्देश्य २: लैससासको अवधारणालाई संस्थागत गर्ने दुर्गाथलीगाउँपालिकामा स्पष्ट नीति, कार्यक्रम तथा बजेटको सुनिश्चता गर्ने ।

१	गाउँपालिकाको विध्यमान ऐन, कानून नीति मापदण्ड तथा कार्यबिधिहरूलाई लैससास दृष्टिकोणबाट पुनरावलोकन गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका		विधान समिति /कानून शाखा	१	आन्तरिक	परिमार्जित दस्तावेज
२	लैससास रणनीति २०८० लाई पुनरावलोकन गरी सबै जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीलाई रणनीतिको बारेमा अभिमुखीकरण गर्ने ।	जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारी	गाउँपालिका		लैससास समिति/महिला तथा बालबालिका शाखा	१	आन्तरिक	नीतिको बारेमा जानकारीभई कार्यान्वयनमा आउने
३	टोलविकास संस्था,बाल अधिकार समिति, आमा समुह, अपाङ्ग समूह, लैङ्गिक तथा यौनिक समूह जस्ता संरचनाको गठन गरी उक्त	समिति समूहका सदस्य	वडा कार्यालय		लैससासमा कार्यरत संस्था	१- निरन्तर	आन्तरिक	आवश्यकता संवोधन

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समीकरण निम्न कार्य योजना, २०८२

दिले बहादुर थापा
गा.पा.अध्यक्ष

	समिति र उप-समितिहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने योजना छनौटको क्रममा लक्षित वर्गको सहभागिता तथा उनीहरूको लागि आवश्यकता संवोधन हुने योजना तर्जुमा गर्ने ।							
४	महिला, बालबालिका, अपाङ्गता, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक, अन्य लक्षित वर्गको लागि बजेटको निश्चित प्रतिशत गाउँसभाले तोक्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका			१- निरन्तर	बाह्य	नियमित रूपमा बजेट को उपलब्धता
५	गाउँपालिका, वडा र समुदायका बालमैत्री स्थानीय शासन समितिलाई बालमैत्री स्थानीय शासनको बारेमा अभिमूखीकरण गर्ने ।	बालमैत्री स्थानीय शासन समिति	वडा कार्यालय			२- निरन्तर	आन्तरिक	क्षमता विकास
६	विपद् व्यवस्थापनको पूर्वतयारी योजना तथा प्रतिकार्य योजना लैससासको दृष्टिकोणबाट निर्माण वा पुनरावलोकन गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका	विपद् व्यवस्थापन समिति- प्रदेश	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	१- निरन्तर	बाह्य	लैससास मैत्री योजना निर्माण
७	लैससास समावेशी विपद् जोखिम न्यूनीकरण नीतिसँग सम्बन्धित कानून तथा योजना/कार्यक्रम निर्माण गर्ने ।	विपद् प्रभावित महिला तथा लक्षित वर्ग ।	गाउँपालिका	विपद् व्यवस्थापन समिति- प्रदेश	स्थानीय विपद् व्यवस्थापन समिति	२	बाह्य	लैससास मैत्री वि. व्य. कानुनी दस्तावेज
८	बिध्यालयहरूमा किशोरीका लागि आत्मरक्षा तालिम संचालन गर्ने ।	किशोरी	वडा कार्यालय	शिक्षा कार्यालय	शिक्षा शाखा	२- निरन्तर	बाह्य	किशोरीमा आत्मरक्षा वृद्धि
९	महिला, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक तथा अन्य लक्षित वर्गको प्राविधिक सीप बृद्धि गर्ने बिभिन्न प्राविधिक विषयमा तालिम दिने जस्तै मोवाई, टिभि मर्मत, डेरी उत्पादन र प्रशोधन, खाद्य प्रशोधन र व्यवसायिक, मोटरसाईकल मर्मत आदि	महिला, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसङ्ख्यक तथा अन्य लक्षित वर्ग	गाउँपालिका	प्राविधिक शिक्षा तथा व्यवसायिक केन्द्र (CTVT)		२- निरन्तर	बाह्य	सीप विकास
१०	घरेलु भूमिकामा पुरुषको सहभागिता बढाउनको लागि र समान अभिभावकीय भूमिका निर्वाह गर्न सचेतनामूलक कार्यक्रम जस्तै सडक नाटक, पोस्टर पाम्प्लेट, रेडियो कार्यक्रम, माईकिङ्ग, घरदैलो	महिला, पुरुष	गाउँपालिका	महिला, बालसशक्त बालिका तथा महिला संवृद्धि जेष्ठ नागरिक नेपाल मंत्रालय		२- निरन्तर	बाह्य	घरेलु भूमिकामा पुरुषको सहभागितामा बृद्धि

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समताको लागि समुचित कार्य योजना, २०८२

दिल बहादुर थपरा
गा.पा.अध्यक्ष

	कार्यक्रम जस्ता कार्यक्रम संचालन गर्ने।							
११	पालिकाको स्याहार प्रोफाइल सिर्जना गर्नको लागि स्याहार आवश्यकताहरू, सेवाहरू र नीतिहरूको म्यापिङ गर्ने	व्यक्ति तथा समुदाय	गाउँपालिका	महिला, बालसशक्त बालिका तथा महिला संवृद्धि जेष्ठ नागरिक नेपाल मंत्रालय	२	बाह्य	स्याहार प्रोफाइल निर्माण	
१२	बेतलबी स्याहार र घरेलु काम पहिचान गर्न, कम गर्न र पुनः वितरण गर्न सामुदायिक स्तरमा स्याहार अर्थतन्त्रमा चेतना जगाउन जनचेतना मूलक कार्यक्रम ल्याउने जस्तै स्याहार र सहयोगको अन्तर्राष्ट्रिय दिवस मनाउने, घर दैलो कार्यक्रम।	व्यक्ति तथा समुदाय	गाउँपालिका	महिला, बालसशक्त बालिका तथा महिला संवृद्धि जेष्ठ नागरिक नेपाल मंत्रालय	२	बाह्य	स्याहार अर्थतन्त्रमा वृद्धि	
१३	महिला श्रम सहभागितामा वृद्धिलाई प्रोत्साहन गर्न स्याहार सेवा मोडेलहरू लागू गर्न सार्वजनिक निजी साझेदारीलाई प्रवर्द्धन गर्ने।	श्रमिक महिला	गाउँपालिका	श्रम तथा रोजगार सशक्त महिला संवृद्धि नेपाल मंत्रालय	३	बाह्य	महिला श्रम सहभागितामा वृद्धि	
१४	स्याहार श्रमिकको मर्यादित कामको सवालमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम गर्ने।	श्रमिक महिला	गाउँपालिका	श्रम तथा रोजगार सशक्त महिला संवृद्धि नेपाल मंत्रालय	२	बाह्य	स्याहार श्रमिकको कामप्रति मर्यादामा वृद्धि	
१५	समुदायमा गठन हुने बालक्लब, महिलाका समूह, सहकारी, किशोरकिशोरी समूहलाई समानता र सामेशीकरण सम्बन्धिमा अभिमूखीकरण गर्ने।	बालक्लब, महिलाका समूह, सहकारी, किशोर किशोरी	गाउँपालिका		२ - निरन्तर	बाह्य	जनचेतनाको विकास	
१६	महिलालाई औपचारिक क्षेत्रमा औपचारिक रोजगारी उन्मुख गराउनको लागि घरेलु तथा हेरचाहजन्य कार्यबोझ घटाउन, प्रविधिको प्रयोग गर्न प्रोत्साहनमूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने।	महिला, पुरुष	गाउँपालिका	श्रम तथा रोजगार सशक्त रोजगार शाखा नेपाल मंत्रालय	३	बाह्य	औपचारिक क्षेत्रमा महिलाको रोजगारी वृद्धि	
१७	पारिवारिक काममा पुरुषको भूमिका बढाउन प्रोत्साहन गर्ने कार्यक्रम संचालन गर्ने।	प्रत्येक परिवार	गाउँपालिका		२- निरन्तर	बाह्य	पारिवारिक काममा पुरुषको सहभागिता	

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण, विप्लव योजना, २०८२

दिल बहादुर थापा
गा.पा. अध्यक्ष

१८	श्रमप्रति सम्मान गर्ने परिपाटि बसाउन सञ्चार माध्यममा चेतनामूलक सूचना प्रवाह एवम् बहस, सामाजिक अभियान संचालन गर्ने।	स्थानिय सञ्चार माध्यम	गाउँपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्धि नेपाल	२- निरन्तर	आन्तरिक	मर्यादित समाजको नर्माणमा सहयोग
१९	लैङ्गिकता आधारित हिंसा एवम् यौनजन्य दुर्व्यवहार न्यूनीकरण र कानूनी प्रावधान बारे अध्ययन अनुसन्धान गरी हिंसा न्यूनीकरणको लागि आवश्यकताको आधारमा तालिम, अभिमूखीकरण र अन्तरक्रिया जस्ता कार्यक्रम संचालन गर्ने।	समुदायका हिंसा प्रभावित/पिडित व्यक्ति	गाउँपालिका	सामाजिक विकास मंत्रालय	सशक्त महिला संवृद्धि नेपाल	२	बाह्य	क्षमता विकास
२०	हिंसा प्रभावित /पिडितलाई मनोसामाजिक परामर्श सेवा, निशुल्क कानूनी साहायता र स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउने र परिवार र समाजमा पुनर्मिलन गराई आवश्यकता अनुसार जिविकोपार्जन कार्यक्रम संचालन गर्ने।	समुदायका हिंसा प्रभावित/पिडित व्यक्ति	गाउँपालिका	महिला आयोग	प्रहरी कार्यालय, साथि, सशक्त महिला संवृद्धि नेपाल	२	बाह्य	क्षमता विकास, आर्थिक सशक्तीकरण
२१	सुरक्षित आवास गृह संचालनको लागि नियमित रूपमा बजेटको व्यवस्था गर्ने।	हिंसा प्रभावित व्यक्ति,	गाउँपालिका	-----	न्यायीक समित	१- निरन्तर	बाह्य	बजेट उपलब्ध
२२	एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्र, सुरक्षित आवास गृह पुनर्स्थापना केन्द्र र समुदायका लैङ्गिक हिंसा पिडितको सुरक्षाको लागि जिल्ला प्रहरी कार्यालयसंग नियमित रूपमा समन्वयन गर्ने।	हिंसा प्रभावित व्यक्ति,	गाउँपालिका	-----	जिल्ला प्रहरी कार्यालयसंग	१- निरन्तर	आन्तरिक	सुरक्षाको लागि सहकार्य
२३	हिंसा पिडित व्यक्ति, बालबालिकाको परिवारमा पुनर्स्थापना सम्भव नभएमा मनोसामाजिक परामर्श, विद्यालय शिक्षा तथा जिविकोपार्जनको लागि तालिम प्रदान गर्नको लागि एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्रसंग समन्वयन गरी आर्थिक तथा प्राविधिक सहयोग गर्ने।	हिंसा प्रभावित व्यक्ति,	गाउँपालिका	-----	एकद्वार संकट व्यवस्थापन केन्द्रसंग	१- निरन्तर	बाह्य	आर्थिक सशक्तीकरण
२४	बालश्रम, बाल विवाह, बाल हिंसा तथा शोषण न्यूनीकरण जस्ता बिषयमा आवश्यक नीति, रणनीति र कानुन निर्माण गरि उक्त बिषयमा सचेतना मूलक कार्यक्रम संचालन	१८ वर्ष पुरा नगरेका बालबालिका	वडा कार्यालय	-----	-----	३- निरन्तर	बाह्य	सचेतना अभिवृद्धि

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समताको लागि आवश्यक कार्य योजना, २०८२

चौधारी, बहादुर
सदरपरिचय प्रदेश, नेपाल

दिल बहादुर थापा
गा.पा. अध्यक्ष

	गर्ने। सचेतना मूलक कार्यक्रम संचालन गर्ने।							
२५	विपद जोखिम न्यूनीकरण संग सम्बन्धित क्षमता विकासका लागि GEDSI उत्तरदायि DRR तालिम संचालन गर्ने।	बिपद प्रभावित महिला तथा लक्षित वर्ग।	गाउँपालिका	विपद व्यवस्थापन समिति- प्रदेश नेपाल	सशक्त महिला संवृद्धि	२	बाह्य	क्षमता विकास
२६	रोजगारीका लागि महिला क्लबको सदस्यलाई रोजगारी, सीप, हक, अधिकार, श्रम ऐन जस्ता बिषयमा प्रशिक्षण दिने।	महिला क्लबको सदस्य	गाउँपालिका	सामाजिका विकास मंत्रालय	रोजगारी सेवा केन्द्र	२- निरन्तर	बाह्य	क्षमता विकास
२७	बिषयगत शाखाका सदस्यलाई लैससासमा संवेदनशील बनाउनको लागि लैससास सम्बन्धि अभिमूखीकरण तालिम संचालन गर्ने।	बिषयगत शाखाका सदस्य	गाउँपालिका	-----	लैससास समिति	३	आन्तरिक	क्षमता विकास
२८	साईबर अपराधको बिषयमा किशोर किशोरीलाई सचेतना जगाउन बिभिन्न स्थानीय संचारको माध्यमबाट सूचना प्रचार प्रसार गर्ने।	किशोर, किशोरी	गाउँपालिका	-----	स्थानीय संचारको माध्यम	२- निरन्तर	बाह्य	जनचेतना अभिवृद्धि
२९	गाउँपालिकामा स्तनपान तथा आराम कक्ष, दिवा शिशु स्याहार केन्द्र, प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र एवं बहुउद्देश्यीय वृद्ध स्याहार केन्द्र, नागरिक साहायता केन्द्रको स्थापना गर्ने। महिला शौचालयमा बिको सहितको डस्टबिन, प्याड र पानीको व्यवस्था गर्ने तथा सम्पूर्ण भौतिक संरचनालाई लैङ्गिक, बालबालिका तथा अपाङ्गता मैत्री बनाउने।	कर्मचारी, जनप्रतिनिधि तथा सेवाग्राही	गाउँपालिका	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग	सशक्त महिला संवृद्धि नेपाल	२- निरन्तर	बाह्य	लैङ्गिक नगरपालिका मैत्री
३०	सम्पन्ता स्तरीकरण गरि श्रमिक र लक्षित वर्गको लागि पेशामा आधारित व्यवसाय गर्नको लागि वजेट विनियोजन गर्ने।	श्रमिक	गाउँपालिका	-----	-----	३	बाह्य	व्यवसायिको लागि बजेटको उपलब्धता
३१	स्याहार अर्थव्यवस्था रोडम्याप र कार्य योजना र राष्ट्रिय स्याहार नीतिको डिजाइनमा योगदान गर्ने, पालिका स्तरमा एकीकृत स्याहार नीति तथा रणनीति निर्माण गर्ने।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका	कानून शाखा	सशक्त महिला संवृद्धि नेपाल	२	बाह्य	स्याहार नीति निर्माण

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजना, २०८२

16
दिल बहादुर थापा
गा.पा.अध्यक्ष

३२	पालिका तथा वडा स्तरीय अपाङ्गता अधिकार सम्बन्धि समिति गठन गर्ने ।	अपाङ्गता भएका व्यक्ति	गाउँपालिका	राष्ट्रिय अपाङ्ग महासंघ	स्थानीय अपाङ्गता भएका व्यक्तिसंग काम गर्ने संस्था	२	बाह्य	संरचना निर्माण
३३	न्यायीक समिति तथा मेलमिलाप केन्द्रको क्षमता विकास गर्ने ।	न्यायीक समिति तथा मेलमिलाप केन्द्रका सदस्य	गाउँपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	१	आन्तरिक	क्षमता विकास

लैससास नित्तिको उद्देश्य ३: दुर्गाथली गाउँपालिकामा हरेक योजना तथा कार्यक्रमलाई लैससासको अवधारणा अनुरूप मूलप्रवाहीकरण गर्ने ।

१	खण्डिकृत तथ्याङ्कको आधारमा योजना तर्जुमा गर्नेको लागि खण्डिकृत तथ्याङ्क संकलन एवम् अध्याबधि गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	वडा कार्यलय	-----	-----	२- निरन्तर	आन्तरिक	खण्डिकृत तथ्याङ्क उपलब्धता
२	महिला, बालबालिका, दलित, अपाङ्गता भएको व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक तथा अन्य लक्षित वर्गको आवश्यकता पहिचान गर्नको लागि अध्ययन गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	वडा कार्यलय	सामाजिक विकास मंत्रालय	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	३	बाह्य	लक्षित वर्गको आवश्यकता पहिचान
३	लैससास मूलप्रवाहीकरण, लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट, लैससास परीक्षण, कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य हिंसा निवारण सम्बन्धि विषयमा लैससास कान्वेनसन समिति, सामाजिक बिकास समिति, लैससास सम्पर्क व्यक्तिको क्षमता अभिवृद्धिको लागि तालिम, अभिमूखिकरण, अध्ययन अवलोकन कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधि	गाउँपालिका	सामाजिक विकास मंत्रालय	-----	२- निरन्तर	बाह्य	क्षमता विकास
४	गाउँपालिका स्तरीय लैससास कार्यान्वयन समित गठन तथा परिचालन गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका	-----	-----	१	आन्तरिक	लैससासको संरचना निर्माण
५	गाउँपालिका स्तरीय लैससास कार्यान्वयन समितिको काम कर्तव्यको बारेमा, लैससास मूलप्रवाहीकरणमा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	लैससास कार्यान्वयन समितिका सदस्य	गाउँपालिका	सामाजिक विकास मंत्रालय	-----	१	आन्तरिक	क्षमता विकास

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विधायक योजना, २०८२

दिने बहादुर राय
गा.पा.सदस्य

६	कर्मचारीको कार्य सम्पादन मूल्याङ्कनको सूचकमा लैससासमा सम्पन्न गर्नुपर्ने कार्य सूचक समावेश गर्ने र सोही बमोजिम मूल्याङ्कन गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका	संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मंत्रालय	कर्मचारी प्रशासन शाखा	१	बाह्य	लैससास मूलप्रवाहीकरण
७	योजना तथा कार्यक्रमले महिला, बालबालिका तथा लक्षित वर्गमा पारेको प्रभाव तथा असरको बारेमा अध्ययन गर्ने तथा नियमित रूपमा छलफल चलाउने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका	सामाजिक विकास मंत्रालय	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	३- निरन्तर	बाह्य	योजनाले पारेको प्रभावको बारेमा जानकारी
८	लैङ्गिक भूमिका रूपान्तरण सम्बन्धि प्रचार प्रसार सामाग्री उत्पादन र वितरण गर्ने ।	महिला ,पुरुष	गाउँपालिका		सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	३- निरन्तर	बाह्य	सामाग्री निर्माण
९	गाउँपालिकाको ७ वडा मध्ये महिला वेरोजगार संख्या अधिक रहेको कम्तिमा ४ वडामा "रोजगारीका लागि महिला क्लब" को स्थापना गर्ने ।	वेरोजगार महिला	गाउँपालिका	प्रधानमन्त्री रोजगारी कार्यक्रम	रोजगारी सेवा केन्द्र	२- निरन्तर	बाह्य	कोषको स्थापना
१०	रोजगार सहजकर्ताको छनौट गर्दा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, गरिब, दलित, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक तथा लक्षित वर्गका ब्यक्तिलाई प्राथमिकता दिनको लागि सहजकर्ताको नामावली पुनरावलोकन गरी सोहि बमोजिम आवश्यक क्षमता बढाउने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका	प्रधानमन्त्री रोजगारी कार्यक्रम	रोजगारी सेवा केन्द्र	२- निरन्तर	आन्तरिक	समावेशी नामावली
११	गरिबि निवारणको लागि उध्यमी विकास गर्दा महिला, अपाङ्गता, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, दलितहरु आबद्ध भएको सुनिश्चित गर्ने ।	गरिब उध्यमी महिला तथा लक्षित वर्ग	वडा कार्यालय	प्रधानमन्त्री रोजगारी कार्यक्रम	रोजगारी सेवा केन्द्र	२- निरन्तर	आन्तरिक	समावेशी
१२	महिला, अपाङ्गता भएका ब्यक्ति तथा लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको नाममा धनसम्पत्ति, उध्योग, व्यवसाय कल ,कारखाना दर्ता गर्दा लाग्ने दर्ता शुल्क, ऋण, बीमामा छुट ,सुबिधा तथा सहूलियत दिने तथा प्रकृया सरलिकृत गर्ने ।	महिला तथा अन्य लक्षित वर्ग	गाउँपालिका			२- निरन्तर	आन्तरिक	लक्षित मैत्री सेवा सुविधा

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण वसन्त-२०८२

१२/०८/२०८२
दिल बहादुर थापा
गा.पा.अध्यक्ष

१३	सार्वजनिक निर्माणका कार्यमा सम्भव भएसम्म महिला, अपाङ्गता, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, गरिब, दलितहरूलाई सहभागिता गराउने।	१८ देखि ५९ वर्षको बेरोजगार लक्षित समूहका व्यक्ति तथा परिवार	गाउँपालिका	उपभोक्ता समिति,	१- निरन्तर	आन्तरिक	लक्षित वर्गको आर्थिक सशक्तीकरण	उपभोक्ता समिति,
१४	रोजगारी सम्बन्धित सूचना उपलब्ध गराउँदा बेरोजगार महिला, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, गरिब, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकले सूचना पाएको निक्कै गर्नुको लागि अन्तरक्रिया गर्ने।	बेरोजगार महिला तथा लक्षित वर्ग	वडा कार्यालय	उपभोक्ता समिति,	१- निरन्तर	आन्तरिक	लक्षित वर्गको आर्थिक सशक्तीकरण	उपभोक्ता समिति,
१५	कार्यस्थलमा हुनसक्ने विभेदपूर्ण व्यवहार, भाषा तथा हुनसक्ने यौन हिंसा नियन्त्रणको लागि शुन्य सहनशिलताको नीति तयारी तथा लागु गर्ने कार्यस्थलमा हुने हिंसा तथा यौन दुर्व्यवहार अन्तको लागि ऐनले उल्लेख गरे बमिजिमको व्यवस्था (आचारसंहिता निर्माण, गुनासो सुनवाई संयन्त्र बिस्तार तथा स्थापना गरी प्रभावकारी संचालनमा ल्याउने, उजुरी सुन्ने व्यक्ति तोक्ने, कर्मचारी तथा जनप्रतिनिधिलाई ऐनको बारेमा जानकारी गराई सजक गराउने, पिडोतलाई मनिविमर्श सेवा उपलब्ध गराउने, उजुरी पेटिका राख्ने र हिंसा निवारण कोष, बाल कोष र कोष संचालन निर्देशिका तयार गरि कोष संचालन गर्ने , गराउने।	कर्मचारी, जनप्रतिनिधि र सेवा ग्राही	गाउँपालिका	महिला, बाल बालिका तथा जेष्ठ नागरिक मंत्रालय	प्रहरी, अदालत, नागरिक समाज, वडा स्तरीय मेलमिलाप समिति	१- निरन्तर	आन्तरिक बाह्य	कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहार निवारण ऐन कार्यान्वयन
१६	कामको संसारमा हुने हिंसा र दुर्व्यवहार उन्मूलन सम्बन्धी मसासन्धि (नं१९०) र सिफारिस (नं २०६) लाई आधार मानेर नीति र कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने।	कर्मचारी, जनप्रतिनिधि र सेवा ग्राही	गाउँपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	१	बाह्य	क्षमता विकास
१७	गाउँपालिकामा स्तनपान तथा आराम कक्ष, दिवा शिशु स्याहार केन्द्र, प्रारम्भिक बाल विकास केन्द्र एवं बहुउद्देश्यीय वृद्ध	कर्मचारी, जनप्रतिनिधि तथा सेवाग्राही	गाउँपालिका	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२- निरन्तर	बाह्य	लैङ्गिक नगरपालिका मैत्री

सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल
 दार्चुला गाउँपालिका
 वडा कार्यालय
 वडा नं. ५
 चोथारी, बमर्से
 २०७३

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजना, २०८२

दिल बहादुर थापा
 गा.पा. अध्यक्ष

	स्याहार केन्द्र, नागरिक साहायता केन्द्रको स्थापना गर्ने । महिला शौचालयमा बिक्रो सहितको इस्टबिन, प्याड र पानीको व्यवस्था गर्ने तथा सम्पूर्ण भौतिक संरचनालाई लैङ्गिक, बालबालिका तथा अपाङ्गता मैत्री बनाउने ।							
१८	गाउँपालिका तथा वडाकार्यालयमा अपाङ्ग मैत्री शौचालयको निर्माण गरिने छ ।	अपाङ्गता भएका व्यक्ति	गाउँपालिका	शहरी विकास तथा भवन निर्माण विभाग	अपाङ्गता भएका व्यक्तिको लागि काम गर्ने संस्था	३- निरन्तर	बाह्य	अपाङ्ग मैत्री शौचालयको निर्माण
१९	गाउँपालिकाबाट संचालन गर्ने विभिन्न बिषयका तालिममा लैससासको बिषयलाई समावेश गर्नको लागि तालिम कार्यक्रमलाई पुनरावलोकन गर्ने ।	बिभिन्न विषयका सहभागी	गाउँपालिका	सामाजिक विकास मंत्रालय	महिला तथा बालबालिका शाखा	२	आन्तरिक	तालिम पाठ्यक्रममा लैससास समावेश
२०	नागरीक वडापत्रलाई पहुँच योग्य ढाँचामा राख्ने ।	सेवाग्राहि	गाउँपालिका	महिला, बालबालिका तथा जेष्ठनागरिक मंत्रालय	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	३	आन्तरिक	पहुँच योग्य वडापत्र
२१	गाउँपालिका स्तरीय लैससास प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम संचालन गरी प्रशिक्षक उत्पादन गर्ने र तिनलाई पालिकामा सूचिकृत गर्ने ।	लैससासको क्षेत्रमा कार्यरत व्यक्ति	गाउँपालिका	-----	लैससासमा काम गर्ने संस्था	२	आन्तरिक	लैससास प्रशिक्षकको नामावलि
२२	हिसामा परेका महिला, बालबालिका तथा लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकको लागि पुनर्स्थापना, अस्थायी संरक्षण केन्द्र स्थापना गर्ने ।	हिसामा परेका महिला, बालबालिका तथा लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक	गाउँपालिका	महिला आयोग	लैससासमा काम गर्ने संस्था र जिल्ला प्रहरी कार्यालय	३	बाह्य	पुनर्स्थापना केन्द्र अस्थायी संरक्षण केन्द्र स्थापना
२३	समुदाय देखि नगरपालिका सम्म बालमैत्री स्थानीय शासन समितिको निर्माण गर्ने र नगरपालिकामा बालमैत्री स्थानीय शासन सम्पर्क व्यक्ति तोक्ने ।	१८ वर्ष पुरा नगरेका बालबालिका	गाउँपालिका	-----	बालबालिका मा काम गर्ने संस्था	३	आन्तरिक	संरचनाको निर्माण

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीता कार्यक्रम योजना, २०८२

सुदूरपश्चिम प्रदेश, नेपाल
चौधारी, बम्राड
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय

दिल बहादुर थापा
गा.पा अध्यक्ष

२४	रोजगार सेवा केन्द्रले श्रमिकको सूची र सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिको तथ्याङ्क खण्डित रूपमा राख्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्गका श्रमिक	गाउँपालिका		रोजगारी सेवा केन्द्र	३	आन्तरिक	बेरोजगार व्यक्तिको खण्डित तथ्याङ्क उपलब्धता
२५	बिपद जोखिम न्यूनीकरणसंग सम्बन्धित सबै तहका संस्थागत संरचनाहरूमा महिला, दलित, अपाङ्गता भएका व्यक्तिको प्रतिनिधित्व गराउन बिपद ब्यवस्थापन समिति पुनर्गठन गर्ने ।	बिपद प्रभावित महिला तथा लक्षित वर्ग ।	गाउँपालिका	बिपद व्यवस्थापन समिति- प्रदेश	बिपद व्यवस्थापन समिति	३	आन्तरिक	समावेशी संरचना
२६	लैससास सम्पर्क व्यक्तिलाई कार्य विवरण उपलब्ध गराई आवश्यकता बमोजिम क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	लैससास सम्पर्क व्यक्ति	गाउँपालिका	सामाजिक विकास मंत्रालय	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	आन्तरिक	क्षमता विकास
२७	नियमित रूपमा लैससासका सरोकारवाला निकायसंग अन्तरक्रिया कार्यक्रम संचालन गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका		लैससास समिति	३- निरन्तर	आन्तरिक	लैससासको क्षेत्रमा नियमित रूपमा जानकारी प्राप्त
२८	वडाकार्यालयले लैससासमा गरेको कार्यहरूको बारेमा त्रैमासिक रूपमा समिक्षा गर्ने तथा वडा अध्यक्षहरूको बैठकमा लैससासको क्षेत्रमा भएको प्रगतिको बारेमा नियमित रूपमा समिक्षा गर्ने	वडाकार्यालय	गाउँपालिका		लैससास समिति	३- निरन्तर	आन्तरिक	लैससास मूलप्रवाहीकरण
२९	महिला, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षामा समावेश गराउने ।	अपाङ्गता भएका व्यक्ति	गाउँपालिका	सामाजिक सुरक्षा कोष		३- निरन्तर	आन्तरिक	सामाजिक सुरक्षामा लक्षित वर्गको पहुँचमा वृद्धि
२९	अनौपचारिक क्षेत्रका श्रमिकहरूलाई (महिला तथा लक्षित वर्ग) क्रमस सामाजिक सुरक्षाको दायरामा ल्याउने ।	अनौपचारिक क्षेत्रका महिला तथा लक्षित वर्गका व्यक्ति	गाउँपालिका	सामाजिक सुरक्षा कोष		२ -निरन्तर	बाह्य	सामाजिक सुरक्षामा महिला तथा लक्षित वर्गको पहुँचमा वृद्धि
३०	सामाजिक सुरक्षसंग संबन्धित सरोकारवालाहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	सामाजिक सुरक्षसंग संबन्धित सरोकारवाला	वडा कार्यालय	सामाजिक सुरक्षा कोष		३ -निरन्तर	बाह्य	क्षमता विकास
३१	अनौपचारिक क्षेत्रका महिला तथा लक्षित वर्गका श्रमिकहरूलाई सामाजिक सुरक्षाको दायरामा ल्याउनको लागि आवश्यक नीति	अनौपचारिक क्षेत्रका महिला तथा लक्षित वर्गका व्यक्ति	गाउँपालिका	श्रम तथा रोजगार मंत्रालय	रोजगार सेवा केन्द्र	३	बाह्य	नीति निर्माण

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणको क्षेत्रमा त्रैमासिक रूपमा तथ्याङ्क तालिम कार्यक्रम योजना, २०७२

दिल बहादुर थापा
गा.पा. अध्यक्ष

	नियम निर्माण गर्ने र स्रोत व्यवस्थापन गर्ने ।	वर्गका श्रमिकहरू						
३२	विपन्न महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, दलित तथा अन्यलक्षित वर्गलाई स्वास्थ्य विमामा संलग्न गराउन आवश्यक पहल गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	वडा कार्यालय	स्वास्थ्य कार्यालय		३- निरन्तर	आन्तरिक	स्वास्थ्य विमामा लक्षित वर्गको पहुँच
३३	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सूचकमा लैससासंग सम्बन्धित सूचक तथा मापदण्ड तयार गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका		अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति	२- निरन्तर	आन्तरिक	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनमा लैससास मूलप्रवाहीकरण
३४	गाउँपालिकाको प्रगति विवरणमा उल्लेख गर्ने तथ्याङ्कहरूलाई खण्डित रूपमा पेश गर्ने । साथै महिला तथा लक्षित वर्गको सवालको बारेमा उल्लेख गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका		अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति	२- निरन्तर	आन्तरिक	लक्षित वर्गको सवालको बारेमा जानकारी
३५	महिला तथा बालबालिका शाखाले लैससास सम्बन्धि असल अभ्यास र सोबाट प्राप्त सिकाईको बारेमा सरोकारवालासंग साझेदार गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका			२- निरन्तर	आन्तरिक	सिकाईको आदान प्रदान
३६	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिलाई समावेशी बनाउन महिला तथा लक्षित वर्गलाई आवश्यकता अनुसार समावेश गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका			१	आन्तरिक	समावेशी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति
३७	वार्षिक रूपमा लैससास परीक्षणको लागि बजेट विनियोजन गरी निरन्तर रूपमा परीक्षण गर्ने र परीक्षणको प्रतिवेदनलाई गाउँपालिकाको वेबसाईडमा शार्वजनिकीकरण गर्ने ।	महिला तथा लक्षित वर्ग	गाउँपालिका	सामाजिक विकास मन्त्रालय	सशक्त महिला संवृद्धि नेपाल	१- निरन्तर	आन्तरिक	लैससासको क्षेत्रमा वार्षिक रूपमा प्रगति हुने
३८	पालिका प्रतिनिधि, कर्मचारी तथा स्थानिय अगुवाहरूलाई, मानव अधिकार सम्बन्धि राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय कानूनी व्यवस्था जस्तै महिला विरुद्ध हुने सबै प्रकारको भेदभाव अन्त गर्ने सम्बन्धि महासन्धी, आर्थिक, सामाजिक तथा सांस्कृतिक अधिकार सम्बन्धी महासन्धी, बेइजिङ्ग सम्मेलनको १२ वटा सवाल दिगो विकास लक्ष, कार्यस्थलमा हुने हिंसा तथा दुर्व्यवहार सम्बन्धी महासन्धी, २०१९ को नं १९०, यौन दुर्व्यवहार	पालिका प्रतिनिधि, कर्मचारी तथा समुदायका अगुवा, आमा समुह, हिंसा प्रतिकार समुह, श्रमीक, लान अधिकार समुह	गाउँपालिका	महिला, बालसशक्त बालिका तथा महिला संवृद्धि जेष्ठ नागरिकनेपाल मन्त्रालय	सशक्त महिला संवृद्धि नेपाल	निरन्तर	बाह्य	क्षमता विकास

 दुर्गाथली गाउँपालिका
 गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
 चौधारी, बझाङ
 प्रदेशपालिका, प्रदेश नेपाल

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजना, २०८२

२०८२-०५-५४
 दिल बहादुर थापा
 गा.पा. अध्यक्ष

	नियन्त्रण बाल सम्बन्धमा संयुक्त राष्ट्रसंघबाट पारित प्रस्ताव (1 st UN Resolution on sexual harassment, 2018) तथा बाल अधिकार सम्बन्धी महासन्धी, अपाङ्गता अधिकार महासन्धी बारे प्रशिक्षण संचालन गर्ने ।							
३९	अभियान तथा सचेतनामूलक कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने जस्तै: लैङ्गिक हिंसा विरुद्धको १६ दिने अभियान, श्रा दिवस, अपाङ्गता दिवस-May 1, स्याहार तथा सहयोग सम्बन्धी अन्तराष्ट्रिय दिवस- Oct 29, अन्तराष्ट्रिय महिला दिवस- March ८	महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, हिंसा पिडित व्यक्ति	बडा कार्यालय	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	१- निरन्तर	बाह्य	सशक्तीकरण

अन्य क्रियाकलाप

१	साँस्कृतिक संवेदनशीलतालाई ध्यानमा राखी सार्वजनिक लगानी लगायत घरायसी र हेरचाह कार्यको न्यायोचित वितरण प्रवर्द्धन गर्न क्षमता सुदृढ गर्ने ।	समुदाय	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	क्षमता विकास
२	बेतलबी घरायसी र हेरचाह कार्यको बारेमा नीति संवाद, नीति विकास र यस कार्यलाई पहिचान गर्ने, घटाउने र पुनः वितरण गर्ने साथै हेरचाह नीतिमा काम गर्ने केयर समूहलाई प्राविधिक सहयोग गर्ने ।	केयर समूह	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	नीति विकास र संवाद
३	लैङ्गिक रूपान्तरणात्मक दृष्टिकोणमा काम गर्न कोशोरीहरूलाई मेन्टर वा अगुवाको रूपमा विकास गर्ने ।	कोशोरी	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	क्षमता विकास
४	लैङ्गिक रूपान्तरणात्मक दृष्टिकोणहरूमा सामुदायिक सहजकर्ताहरूको क्षमता विकास गर्ने ।	सामुदायिक सहजकर्ता	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	क्षमता विकास

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजना, २०८२

दिल बहादुर श्रेष्ठ
गा.पा.अध्यक्ष

५	विद्यमान युवा, महिला, यौन/लिंग/जातीय अल्पसंख्यक र अपाङ्गता भएका महिलाहरूको पहिचान गर्न सामुदायिक सहजकर्तालाई लैङ्गिक रूपान्तरणको दृष्टिकोण, यौन र प्रजनन स्वास्थ्य र मानव अधिकारमा तालिम प्रदान गर्ने ।	सामुदायिक सहजकर्ता	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	क्षमता विकास
६	सामुदायिक सहजकर्ताहरूद्वारा पितृत्व र सकारात्मक पुरुषत्व संवाद गराउने ।	सामुदायिक सहजकर्ता	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	क्षमता विकास
७	महिला र मानव अधिकार सञ्जाल र संगठनहरूको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने ।	महिला र मानव अधिकार सञ्जाल	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	क्षमता विकास
८	अनौपचारिक र स्वरोजगार, विशेष गरी कृषि र वन क्षेत्रहरूका कामदारहरूका लागि लैङ्गिक संवेदनशील सामाजिक सुरक्षा योजनाहरूको निर्माण गर्ने र समावेश गराउने ।	कृषि र वन क्षेत्रहरूका कामदार	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	योजना निर्माण
९	कृषि र वन क्षेत्रमा महिला नेतृत्वको व्यवसायको विकासमा पोका अवरोधलाई सम्बोधन गर्न सेवा प्याकेजको विकास र कार्यान्वयन गर्ने ।	कृषि र वन क्षेत्रका महिला	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	प्याकेजको विकास
१०	बजार विश्लेषण र महिला सहभागीहरूलाई मूल्याङ्कन र महिलाको आर्थिक सशक्तिकरणलाई सीमित गर्ने लैङ्गिक भेदभावपूर्ण मापदण्डहरू आवश्यक पर्ने बजार विश्लेषणद्वारा सूचित गरिएको व्यापक सीप विकास कार्यक्रमको साथमा महिला सहभागीहरूको व्यावसायिक क्षमताहरू निर्माण गर्ने।	महिला	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	व्यावसायिक क्षमताहरू निर्माण

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजना, २०८२

२०८२. ५
दिल बहादुर थापा
गा.पा. अध्यक्ष

११	घरपरिवारमा सामाजिक मान्यताहरू र अवरोधहरू सहज बनाउन अन्तर-पुस्ता संवादको शुरुवात गर्ने ।	परिवार, समुदाय	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	संवादको शुरुवात
१२	महिला सहभागीहरूलाई सीप प्रमाणीकरण परीक्षण र महिला व्यवसायलाई औपचारिकता प्रदान गर्ने ।	महिला	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	सीप विकासलाई औपचारिकता प्राप्त
१३	महिला सशक्तिकरणको लागि हरित वृद्धि र हरित रोजगार नीति र अभ्यासहरू प्रवर्द्धन गर्ने ।	महिला	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	हरित रोजगार नीति र अभ्यासको विकास
१४	न्यायमा पहुँच सुदृढ गर्न महिला र सीमान्तकृत समूहका लागि कानुनी सहायताको व्यवस्था गर्ने ।	महिला र सीमान्तकृत समूह	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	कानूनी सशक्तीकरण रूपमा
१५	न्यायमा पहुँचसँग सम्बन्धित सूचना शिक्षा र सञ्चार सामग्रीहरू फैलाउने र न्यायमा पहुँच सुदृढ गर्न महिला र सीमान्तकृत समूहका लागि कानुनी सहायताको व्यवस्था गर्ने ।	महिला र सीमान्तकृत समूह	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	सूचना शिक्षा र सञ्चार सामग्री निर्माण
१६	अपाङ्गता समावेशी लगायत लैङ्गिक उत्तरदायी र समावेशी शासन प्रवर्द्धन गर्न निर्वाचित महिला प्रतिनिधि र अन्य कर्तव्य वाहकहरूको क्षमतालाई सुदृढ गर्ने ।	निर्वाचित महिला प्रतिनिधि र कर्तव्य वाहक	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	क्षमता विकास
१७	स्थानीय समन्वय समिति (LCC) को स्थापनामा सहयोग गर्न निर्वाचित प्रतिनिधि र सरकारी अधिकारीहरूसँग भेटघाट र अनुगमन गर्ने ।	निर्वाचित प्रतिनिधि र सरकारी अधिकारी	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	स्थानीय समन्वय समिति (LCC) को स्थापना
१८	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको पहिचान गर्न सामुदायिक स्तरको घुम्ती शिविर सञ्चालन गर्न सहयोग गर्ने ।	अपाङ्गता भएका व्यक्ति	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	घुम्ती शिविर सञ्चालन

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजना, २०८२

२०८२/११/११
दिल बहादुर थापा
गा.पा.अध्यक्ष

१९	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूका लागि स्व-सहायता समूहहरू र सामूहिक बैठकहरू गठन र सहजीकरण गर्ने।	स्व-सहायता समूह	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	स्व-सहायता समूह गठन
२०	तालिम र अभिमुखीकरणका लागि पहुँचयोग्य ढाँचाहरूमा प्रशिक्षण डिजाइन र सामग्रीहरू विकास गर्ने।	अपाङ्गता भएका व्यक्ति	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	पहुँचयोग्य ढाँचाहरूमा प्रशिक्षण डिजाइन र सामग्रीहरू विकास
२१	अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई बहुदिवसीय क्षमता विकास तालिमको आयोजना गर्ने।	अपाङ्गता भएका व्यक्ति	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	क्षमता विकास
२२	स्थानीय तहको योजना प्रकृया र तालिमको लागि पहुँच योग्य ढाँचामा प्रशिक्षण डिजाइन र सामग्री विकास गर्ने।	अपाङ्गता भएका व्यक्ति	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	पहुँच योग्य ढाँचामा प्रशिक्षण डिजाइन र सामग्री विकास
२३	स्थानीय तहको नागरिकताको हक, नागरीक प्रतिवेदन कार्ड र सामाजिक लेखापरिक्षण लगायत समुदायमा आधारित सामाजिक उत्तरदायित्वलाई सुदृढ गर्न सीप र स्रोत उपलब्ध गराउने।	समुदाय	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	सामाजिक उत्तरदायित्वलाई सुदृढ
२४	नागरिक रिपोर्ट कार्ड सर्वेक्षण संचालन र नागरिक रिपोर्ट कार्डको विकास गर्ने।	समुदाय, नागरिक	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	रिपोर्ट कार्ड निर्माण
२५	जनचेतना जगाउन र सार्वजनिक संवादलाई उत्प्रेरित गर्न विभिन्न मिडियाहरूमा लैङ्गिक समानता तथा महिला सशक्तीकरण (GEWE) मा प्रभावकारी लेखहरू प्रकाशित गर्ने गराउने।	स्थानिय मिडिया	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	जनचेतना विकास
२६	पानी प्रयोगकर्ता समूह, वन प्रयोजकर्ता समूह निर्माण प्रक्रियामा संलग्न हुन महिलाहरूको नेतृत्व क्षमता स सीपहरू निर्माण गर्ने।	पानी प्रयोगकर्ता समूह,	नगरपालिका	-----	सशक्त महिला संवृद्ध नेपाल	२	बाह्य	क्षमता र सीप निर्माण

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजना, २०८२

दिल बहादुर थापा
गा.पा.अध्यक्ष

		प्रयोजकर्ता						
		समूह						

८. लैससास कार्यान्वयन विस्तृत कार्य योजना र वार्षिक योजनाको सम्बन्धः

विस्तृत कार्य योजना यस्तो दस्तावेज हो जसले गाउँपालिकामा बसोबास गर्ने महिला, अपाङ्गता भएको व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, दलित, र अन्य लक्षित वर्गको आर्थिक, सामाजिक अवस्थामा परिवर्तन ल्याई महिलालाई औपचारिक क्षेत्रमा रोजगारी उन्मुख गराउन सहयोग गर्नको लागि पारिवारिक काममा पुरुषको भूमिका बढाउन मद्दत गर्दछ । जसको लागि दुर्गाथली गाउँपालिकाले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण रणनीति २०८० पारित गरिसकेको छ । रणनीतिले लिएको उद्देश्यलाई पुरा गर्न गाउँपालिका प्रयत्नशील रही आएको भएता पनि अझ बढी प्रभावकारी रूपमा उक्त नीति कार्यान्वयन गर्नको लागि विस्तृत कार्य योजनाको निर्माण गरेको छ । योजना कार्यान्वयनको लागि प्रत्येक वर्ष गाउँपालिकाले आफ्नो वार्षिक नीति, योजना र बजेट निर्माण गर्दा वस्तुस्थिति विवरण, खर्चको प्रक्षेपण सहितको मध्यकालिन खर्च संरचना तयार गरी आय व्ययको प्रक्षेपण गर्दा देखिने विस्तृत कार्य योजनालाई मध्यनजर राखिनेछ । साथै गाउँपालिकामा महिला, अपाङ्गता भएको व्यक्ति, लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यक, दलित, तथा अन्य लक्षित वर्गको लागि कार्यरत विभिन्न सरोकारवाला तथा राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय संघ संस्थासंग समन्वय र सहकार्य गरी विस्तृत कार्य योजना कार्यान्वयनमा आवश्यक पर्ने प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोगमा यस कार्य योजना पूर्ण रूपले कार्यान्वयन गर्नेछ ।

९. विस्तृत कार्ययोजना अनुगमन संयन्त्र तथा प्रतिक्रियाः

दुर्गाथली गाउँपालिकाले लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण कार्यान्वयन समितिको निर्माण गरी यस विस्तृत कार्य योजनाको कार्यान्वयन तथा अनुगमनको जिम्मेवारी लेनेछ । साथै विस्तृत कार्य योजनाको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने जिम्मेवारी महिला बालबालिका शाखा र लैससास सम्पर्क व्यक्तिको पनि हुनेछ ।

१०. निष्कर्षः

दुर्गाथली गाउँपालिकाले लैससास नीति निर्माण पश्चात एक आर्थिक वर्षको वार्षिक योजना निर्माण गरी सकेको छ । जसमा महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्ति, बालबालिका, जेष्ठनागरीक, किशोरी, तथा दलित तथा अन्य लक्षित वर्गको क्षमता अभिवृद्धि तथा सशक्तिकरण जस्ता कार्यक्रम तर्जुमा गरिएको भएता पनि नीतिलाई पूर्ण रूपले कार्यान्वयन गर्नको लागि विस्तृत कार्य योजनाको आवश्यकता महशूस गरे बमोजिम निर्माण गरिएको छ । एकातर्फ कार्य योजनामा उल्लेख गरिएको क्रियाकलापहरू गाउँपालिकाको सबै विषयगत समितिको आ-आफ्नो क्षेत्राधिकार अन्तर्गत रहेका छन् तसर्थ कार्य योजना कार्यान्वयनको लागि सबै विषयगत समितिको उत्तिकै जिम्मेवारी रहेको छ । गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रममा महिला तथा लक्षित वर्गको लागि उल्लेख गरिएको कार्यक्रम अनुसार बजेट विनियोजन गर्न नसकिएता पनि आगामि दिनमा यस प्रति संवेदनशील भई सोही बमोजिम गर्नेछ । आगामि आर्थिक वर्षबाट ७ वटै वडाले महिला तथा लक्षित वर्गको लागि अनिवार्य रूपमा कार्यक्रम तर्जुमा गरी बजेट विनियोजन गर्नेछ भने गाउँपालिकाले महिला तथा लक्षित वर्गको लागि बजेटको निश्चित प्रतिशत तोक्नको लागि नीतिगत निर्णय गरी सोही बमोजिम कार्यक्रम तर्जुमा गर्नेछ ।

लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण विस्तृत कार्य योजना, २०८१

दिल बहादुर थापा
गा.पा. अध्यक्ष

27

आज्ञाले,
नाम : बम बहादुर भण्डारी

नि. प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत

